

שבסגולת התורה להכניע את היצר הרע זה רק ביצר הרע של האנשים אבל יצר הרע של הנשים אין בכוחו להכניע, ולכן נשים פטורות מלימוד תורה כי אצלם לא שייך טעם זה.

ויסוד הדבר שטעם מצוות לימוד תורה הוא בכדי להכניע את היצר ולא רק בשביל שנדע מה לעשות, מבואר במשלי (פרק ז') שנאמר 'בני שמור אמרי ומצותי תצפון איתך, שמור מצוותי וחייה ותורתך כאישון עיניך אמור לחכמה אחותי את ומודע לבניה תקרא, לשמורך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה' וגו', מבואר בפסוקים אלו כי זהו מטרת המצווה ללמוד תורה כדי 'לשמורך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה' ומבואר כי זה טעם המצווה.

למען יאריכון ימך - מעשה נורא

ומצינו דבר נורא בפ' רבינו בחי' פר' יתרו בשם רב סעדיה גאון, וזה לשונו "כי מפני שלפעמים עתידים שיחיו האבות עם הבנים זמן ארוך, והאבות הם למשא כבד על הבנים והכבוד יכבד עליהם, לכן קבע עליהם שכן המצוה הזאת למען יאריכון ימך, כלומר עליך לכבדם ותחיה עמהם. **ואם אולי תצטער על חיייהם דע שעל חיך אתה מצטער**, עכ"ל. והיינו שפעמים יכול להיות ח"ו איזו הרגשה שהא"א הם לטורח ולמשא, ויש איזה סרך של הרגשה בלב שמצטער ע"ז, ואמרה תורה דע שעל חיך אתה מצטער.

ובענין הזה שמעתי מעשה נורא מכלי ראשון ממש, בשבוע שעבר נסתלק **הגאון רבי יעקב ברונושטיין זצ"ל** ממופלגי הת"ח ומרביצי התורה שבעיה"ק ירושלים. ושמעתי מפי בני הגאון זצ"ל עובדא נוראה אשר היה עימו, כי כבר לפני י"א שנה נתגלה אצלו המחלה הנוראה ר"ל. והוא הלך אז אצל הגאון האמיתי רבי משה שפירא זצ"ל ושאלו במה להתחזק, א"ל הגר"מ זצ"ל, יש לך עדיין אם, תחטוף מצוות כיבוד אם. וכן עשה שמאז היה מתמסר לכבד את אימו באופן מופלג, (ובודאי שגם קודם לכן היה מכבדה אלא שמאז היה מתמסר לזה בייחוד ובהפלגה רבה). ובסייעתא דשמיא זכה אז לקום ולהבריא מחליו.

לפני כחדשיים ומחצה נפטרה אימו מן העולם בשיבה ובשם טוב. והנה זמן קצר מאוד קודם לכן עשה הגאון הנ"ל בדיקה רפואית ונמצא כי גופו נקי לגמרי מן החולי. אולם בתוך ימי השבעה ממש, החל לחוש כאבים בגופו, ור"ל נתגלה בגופו מחדש המחלה הנוראה, ובתוך חדשיים ומחצה נסתלק מן העולם ושחל"ח. כל זאת שמעתי אני ולא זר מפי הבנים שליט"א.

ואין אנו יודעים לחשב חשבונות שמים, אמנם ע"פ הנראה לעין גלוי וברור כי באמת כבר לפני י"א שנה הגיע זמנו של זה להסתלק, ורק ע"י שהתמסר למצוות כיבוד אם, זכה ל"א שנה נוספות בבריאות בעולם, וביודעי ומכירי כמה הרבצת תורה ותלמידים הגונים שהעמיד בשנים אלו, והכל בזכות אותה הבטחה שהבטיחנו בתורה כבד את אביך ואת אימך למען יאריכון ימך, ודבר אחד מדברך אחור לא ישוב ריקם. (ובאופן עזרא משלי' כ"ז כתב יכול אדם לזכות לחיים יותר מכפי שנקצב לו ע"י שיזכה במעשיו הטובים, והוכיח זאת מקרא דלמען יאריכון ימך).

ההלכה ויקילו במצוות התורה, ולכן ניתנה התורה ללימוד האנשים דווקא כדי שינהגו בשיקול הדעת ולא יבואו להקל באחד ממצוות התורה.

ונראה לבאר בזה טעם נוסף, כי עיקר מצוות לימוד תורה הוא בשביל לבטל את כוח היצר הרע המפתה את האדם בכל עת, וכמו שאמרו רבותינו (קידושין ל' א') כי אמר הקב"ה בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, והתורה יש בה סגולה נפלאה לבטל את כוח היצר הרע, כי עיקר מציאות היצר היא לעשות להיפך מהדבר המצווה, ובתורה יש הכוח של 'הפוך בה והפוך בה' דכולא בה, ולכן אמרו רבותינו (במדרש הנעלם) כי עיקר חביבותא דאורייתא מגיע מהיצר הרע, והכוונה כמו שנתבאר כי בתורה יש הכוח הזה של היצר הרע. וידוע כי חלוק היצר הרע של האנשים משל הנשים, ולכן נראה כי מה

כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך (ה' ט"ז).

מבואר בתורה ששכר מצוות כיבוד אם ואם הוא אריכות ימים. וכן נאמר אצל מצוות שילוח הקן (כ"ב ז'). וצריך להבין הטעם מה יש דווקא במצוות אלו ששכרן אריכות ימים.

ומצינו בזה לכא' מחלוקת בדברי חז"ל, ידוע מה שאמרו חז"ל בכמה מקומות (ירושלמי פאה פ"א ה"א, קידושין פ"א ה"ז, ספרי פר' כי תצא ועוד) שהתורה אמרה שכר אריכות ימים במצוה קלה שבקלות מצד אחד ובמצוה חמורה שבחמורות מצד שני, כדי להראות שכל המצוות שוות בזה, ומשמעות דברי חז"ל שבאמת בכל המצוות יש שכר אריכות ימים והתורה רק לדוגמא נקטה. וכן מפורש ביותר בספרי שם שאמרו ק"ו ומה ומצוה קלה כשילוח הקן יש בה אריכות ימים מצוות החמורות לא כ"ש. (ובאמת מפורש בקרא אצלינו בפרשה שכר אריכות ימים גם על שאר מצוות בפ"ד פס"מ ושמרת את חוקי ואת מצוותי כ' ולמען תאריך ימים על האדמה. וכן אנו אומרים בפר' והיה אם שמע).

אבל בזה"ק פר' יתרו (דף צ"ג ע"א) מבואר להדיא ששכר אריכות ימים נאמר רק על שתי מצוות אלו כיבוד או"א ושילוח הקן, ושאלו שם מאי שנא ב' מצוות אלו שנאמר בהם שכר אריכות ימים, וביארו שם ע"פ סודות נשגבים ונוראים אשר אין כאן המקום לבאר בזה יעו"ש. ועכ"פ מבואר שלדעת הזה"ק שכר אריכות ימים נאמר במיוחד על מצוות כיבוד או"א יותר מכל המצוות, ויש לנו לדעת א"כ מה הטעם והביאור בזה בדרך הפשט.

וכתב בזה האבן עזרא (שמות כ' א') שטעם אריכות ימים על כיבוד או"א משום שכל חיותו של הבן באה לו מכח האב והאם, שהם הביאוהו לעולם והם גידלוהו והאכילוהו והלבישוהו, ולכן חייב לכבדם ואם יכבד אותם זה יהיה לו סיבה שבאמת יתקיים בחיים אשר הם נתנו לו, אך אם מואס בהם ממילא בטלה הסיבה לעיקר חיותו. וכע"ז כתב האברבנאל שם, שכיון שההא"א הביאו לו את החיים, אם הוא מואס בהם הריהו כפוי טובה ודין הוא שילקח ממנו הטובה הזאת אשר קיבל מהם.

ובפ' רבינו בחי' ריש פרשת ויחי כתב שיסוד השכר הזה הוא משום מצוות צדקה, וכתב שם שכיבוד או"א הוא הקיום הגדול ביותר של מצוות צדקה, ולכן זה מזכה לחיים ככתוב באורח צדקה חיים.

בפתח הגליון - המושך

ונמצינו למדים דשיטת התוס' שגם למ"ד שלא נתכח פנחס עד ששם שלום בין השבטים הרי שהיה כהן, אלא דלא הושלמה כהונתו לענין עבודה, ומעתה יל"ע אם היה יכול להיות ככה"ג משוח מלחמה.

ונראה דתליא באשלי רברבי, דהנה בזבחים ק"ב א' מבואר שאלישבע אשת אהרן היתה יתרה על בנות ישראל בחמש שמחות, וחד מינייהו שהיה בן בנה (פנחס בן אלעזר בנה) משוח מלחמה, וכתב שם המהרש"א דשמחה זו תליא בפלוגתא דלמ"ד לא נתכח פנחס עד שהרג את זמרי א"כ לא היה יכול להיות כהן משוח מלחמה, אולם בדעת זקנים מבעלי התוס' כתבו דבשמיני למילואים היה רק משוח מלחמה אבל לעבודה ולדורות לא, ויל"ע שם בדבריהם היטב, ונמצא לדברי בעלי התוס' דשפיר היה יכול פנחס להיות משוח מלחמה אף שהיה פסול לכהונה.

[אלא] דצ"ע לפי מה שהביאו משמיה דהגר"ז בזבחים בביאור דברי התוס' שהיה חסר פנחס ריצוי של כלל ישראל, דהיה החיסרון במשיחה, דבעינן לזה ב"ד של ע"א, ע"ש, ולפ"ז ה"ה שלא היו יכולים למושחו להיות משוח מלחמה, וצ"ע.]

ועי' עוד ברש"י שכתב טעם נוסף למה הלך פנחס למלחמה מפני שהיה משוח מלחמה, והבאנו דמבואר בדברי רש"י דהיה בזה נידון אם פנחס היה משוח מלחמה. עוד יל"ע במש"כ רש"י שהיה משוח מלחמה האם היה מאז משיחת אהרן משוח מלחמה או דהיה משוח רק מעת שהרג את זמרי, וצ"ע.

תגובות והוספות יתקבלו בברכה, ויובאו בעז"ה במדור ההערות (על דעת העורך)

ניתן לשלוח תגובות וכן לקבל את הגליון (וספר אליה תמימה) במייל, בכתובת 21315615645@gmail.com או בטל' 0527195975

ניתן לקבל את הגליון במייל בכתובת הנ"ל, כמו"כ ניתן לקבל ספר אליה תמימה (מהדורת מייל)

לתרומות נא לפנות לכתובת המייל או לטל' הנ"ל, ניתן להנציח את הגליון